

ПЕДАГОГІЧНЕ КОНСУЛЬТУВАННЯ ЯК ПРОФЕСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

У статті приділено увагу педагогічному консультуванню як професійній діяльності. Визначено сутність педагогічного консультування, його специфічні риси, суб'єкти консультування, мету, принципи та головні напрями роботи професійних консультантів у галузі освіти.

Ключові слова: консультування, педагогічне консультування, професійна діяльність, принципи консультування, напрями консультування.

Швидкий розвиток ринкових відносин в Україні та інтеграція до європейського і світового освітніх просторів, поява нових видів і напрямів економічної діяльності та створення сучасних робочих місць спричинили попит на таку професійну діяльність як консультування. Розглядаючи консультування як професійну діяльність, варто зазначити, що його здебільшого характеризують як процес надання послуг із виявлення проблеми, її аналізу, розроблення рекомендацій, супроводу клієнта у вирішенні проблеми. Тобто, надавати консультацію можуть спеціально підготовлені фахівці (професійні консультанти) або людина, що має досвід у вирішенні конкретної ситуації чи проблеми. Тому, не зайве зазначити, що консультування слід розглядати як професійну та непрофесійну діяльність. У нашому випадку ми приділимо увагу педагогічному консультуванню як професійній діяльності.

Проблему консультування, з точки зору професійної діяльності, досліджують такі науки як психологія, соціологія, управління, педагогіка тощо. Кожна із них має свої мету, предмет та інструментарій дослідження. Освіта, знання і вміння, компетентність професійних консультантів визначають специфіку їх діяльності та дають змогу на фаховому рівні підійти до вирішення проблеми клієнта. Педагогічне консультування – це процес надання професійним консультантом у галузі освіти консультаційної послуги споживачам (клієнтам) із питань професійної педагогічної діяльності та розвитку, інформаційної підтримки, допомоги, виявлення й аналізу професійних або педагогічних проблем і розроблення рекомендацій для їх вирішення, а також сприяння реалізації цих рекомендацій [2, с. 53]. Педагогічне консультування здійснюють фахівці педагогічного спрямування: викладачі вищої школи як наукові керівники і консультанти, методисти закладів і установ освіти, дорадники, коучери, супервізори, незалежні експерти тощо.

Професійна діяльність консультанта у галузі освіти пов'язана із наданням консультаційних послуг різним суб'єктам консультування або споживачам. Суб'єктами педагогічного консультування є управлінський і педагогічний персонал закладів і установ освіти, батьки, учні. Головною метою педагогічного консультування є вирішення проблемних ситуацій професійного спрямування; розвиток навчальних закладів як освітньої організації; професійний розвиток керівників і педагогічних працівників закладів і установ освіти; оптимізація взаємодії батьків і учнів у плані підвищення рівня навчальних досягнень, виховання і розвитку; подолання навчальних ускладнень дітей і учнів, підвищення рівня вихованості та освіченості. Якість послуги та результативність консультування залежить від особистої участі клієнта та професіоналізму консультанта, яка включає теоретичну підготовку, кваліфікацію, компетентність, особистісні риси і очікування клієнта.

Головними принципами педагогічного консультування є:

– *принцип добровільності*, який передбачає, що клієнт сам вирішує потребу у зверненні до професійного консультанта, обирає форму і тривалість консультування;

– *принцип рівноправності* визначає однакову відповідальність клієнта і консультанта за успіх консультаційного процесу. Завдання консультанта створити умови, які стимулюватимуть клієнта до прийняття самостійного рішення, а завдання клієнта – ефективно взаємодіяти з консультантом у процесі консультування;

– *принцип варіативності* передбачає, що консультування має ситуативно змінюваний характер та суттєво обмежує можливість виокремлення універсальних способів вирішення проблем клієнта, придатних для будь яких ситуацій. Практику консультування не можна зводити до розроблення готових рішень для будь яких проблем, вона стимулює спеціалістів до самостійного аналізу і постійної рефлексивної діяльності, оскільки не може бути однакових клієнтів, однакових педагогічних проблем і ситуацій, а отже, і однакових консультаційних послуг;

– *принцип цілісності* відображає систему надання консультаційних послуг у безперервному супроводі професійної діяльності педагогічних працівників. Саме логічний взаємозв'язок і послідовність надання серії консультаційних послуг можуть забезпечити ефект.

– *принцип професійної етики* розглядає дотримання етичних норм професійного консультанта, що виключає маніпулювання клієнтом, саморекламу консультанта, нав'язування клієнту суб'єктивних професійних позицій і оцінок;

– *принцип незалежності консультанта* виходить із того, що в процесі консультування консультант повинен абстрагуватися від інших соціальних ролей, які він виконує у суспільстві;

– *принцип конфіденційності* передбачає недопустимість розголошення інформації, отриманої консультантом у процесі взаємодії з клієнтом;

– *принцип кооперації* вказує на те, що консультант у співпраці з клієнтом, за наявності складної проблеми, повинен адекватно оцінювати власні можливості та за потреби використати можливості більш досвідченішого консультанта-колеги або зібрати консультаційний консиліум, у якому можуть бути представлені спеціалісти різних профілів, які допоможуть вирішити проблему [3, с. 13].

Жоден консультант не повинен давати готових рішень споживачу. Його завдання – допомогти клієнту виявити сутність проблеми та подолати її. Споживачі у процесі консультування повинні розуміти, яким чином і в якому напрямі краще вирішити власну професійну проблему.

У педагогічному консультуванні можна виокремити три головні напрями за якими працюють професійні консультанти:

– супровід учня в освітньому процесі і надання йому консультаційної допомоги у вирішенні проблем, пов'язаних із навчально-пізнавальною діяльністю і особистісним розвитком загалом;

– надання консультаційних послуг різним суб'єктам соціуму, які задіяні в освітньому середовищі (батьки учнів, релевантні групи населення);

– науково-методичний супровід професійної діяльності керівників навчальних закладів і педагогічних працівників [1].

Супровід учня в освітньому процесі передбачає надання йому консультаційної допомоги у вирішенні проблем, пов'язаних із навчально-пізнавальною діяльністю і особистісним розвитком загалом. Консультування стосується, насамперед, статусу дитини, характеру його взаємодії з близькими родичами, навчанням у закладах освіти, взаємодію з однолітками, педагогами, батьками. Сутність педагогічного консультування полягає у наданні допомоги дитині у подоланні перешкод, які заважають йому самостійно досягати позитивних результатів навчання.

Надання консультаційних послуг різним суб'єктам соціуму, які задіяні в освітньому середовищі (батьки учнів, релевантні групи населення). Це можуть бути різні види інформаційних послуг: медико-психологічна, коригувальна, інформаційна, консультація з питань кооперації і взаємодії тощо.

Науково-методичний супровід професійної діяльності керівників навчальних закладів і установ та педагогічних працівників. Його мета полягає у наданні допомоги керівникам і педагогічним колективам визначити напрями розвитку закладів і установ освіти, осмислити характер і послідовність необхідних змін, подолати ситуації професійних ускладнень.

Сутністю діяльності консультантів із питань управління є досягнення суттєвих змін життєдіяльності організації у її стратегічному розвитку.

Супервізія є інтегративним варіантом науково-методичного супроводу, який потребує високої кваліфікації спеціаліста, що здійснює цей процес. Супервізор не тільки надає консультаційну допомогу педагогу у ситуації професійних труднощів, але й здійснює у процесі супервізії глибоку корекцію і формування професійних установок клієнта та виступає консультантом консультантів.

Використана література:

1. Педагогическое консультирование : учеб. пособие / М. Н. Певзнер, О. М. Зайченко, С. Н. Горычева, В. Н. Аверкин, А. Г. Ширин, А. В. Петров ; под. ред. В. А. Сластенина, И. А. Колесниковой. – М. : Издательский центр “Академия”, 2006. – 320 с.
2. Саюк В. І. Становлення та розвиток педагогічного дорадництва в Україні / В. І. Саюк // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 16. Творча особистість учителя: проблеми теорії і практики : збірник наукових праць. – Випуск 25 (35) / ред.кол. : Н. В. Гузій (відп. ред.). – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. – С. 52-57.
3. Саюк В. І. Педагогічне консультування як професійна діяльність : методичні рекомендації / В. І. Саюк. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. – 24 с.

Abstract

In the article paid attention to the pedagogical consultation as to professional activity. It is considered essence of the pedagogical consultation, his specific lines, and subjects of advising, aim, principles and direction of consultation, work of professional consultant's in industry of education.

Keywords: *consultation, pedagogical consultation, professional activity, principles of consultation, direction of consultation.*

УДК 37.015:17.024.4]:398(477)

Скрипнікова С. В.

СТАНОВЛЕННЯ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ У КОНТЕКСТІ УКРАЇНСЬКОГО ФОЛЬКЛОРУ

У статті розглянуто особливості естетичного виховання в Україні як складову народної педагогіки, що знаходить своє втілення у скарбниці народного фольклору.

Ключові слова: *естетичне виховання, етнопедагогіка, народна творчість.*

Потреба всебічного вивчення досвіду українського естетичного виховання особливо гостро постає в умовах, коли українське суспільство переживає трансформації та змушене відповідати на численні глобалізаційні, культурні, інформаційні та інші виклики часу. Особливої ваги це питання набуває, коли йдеться про майбутніх педагогів, покликаних до формування інтелектуальної еліти нашої країни, оскільки здатність до естетичного сприйняття навколишнього світу, як і здатність до активної творчої діяльності, за влучним спостереженням Т. Андрущенко [1], “сама по собі в людині не виникає, вона свідомо формується культурою, зокрема, через освітянські технології” [1, с. 242]. У кожному суспільстві впродовж віків вироблялися особливі прийоми та засоби передання молодому поколінню найкращого, що вдалося досягти попередниками. Упродовж історичного розвитку українського народу такі прийоми та засоби відточувались народним генієм нашої країни, складаючи скарбницю української етнопедагогіки. Прослідковуючи поступовий розвиток цієї цілісної системи, а також ті зміни, що відбувались у підходах до виховання, можемо побачити постійне вдосконалення педагогічного інструментарію, еволюцію традицій та формування виховних ідеалів – уявлень про досконалу особистість, що постає взірцем, до якого має прагнути кожна людина.

Національним ідеалом в українській свідомості надовго постає образ козака, що виступає уособленням честі і мужності, національної гідності та справедливості. Із зміною історичних умов,